

TŰNŐDÉS

... a kollégiumról

A Szegedi Egyetem legutóbbi számában két írást is olvashatunk kollégiumi témáról: az egyik, az első oldalon megjelent „Ismét Kiváló Kollégium lett a Móra” című cikk tudósítás az átadási ünnepségről, s mint olyan, felhőtlen derűt is sugároz. Annál érdekesebb viszont a másik, a „Milyen a Móróban lakni?” című riport. Mindenképpen továbbgondolásra érdemes jelenségekre hívja föl a figyelmet.

Szó esik itt többek között arról, hogy „... ez a nyolc ember itt sziget az épületben”, aztán: „közösség van minden iránt” meg hogy „hidegek az emberek...”. Az ilyenfajta nyilatkozatokról nekem mindig a tehetetlenség a csodavárás, vagy a köldöknézők szektája jut az eszembe. Ez természetesen értékvételt is, hiszen ilyen kijelentésekkel naponta terheljük egymást anélkül, hogy kimozdító cselekvési stratégiák kialakításán gondolkoznánk. Hiszen a közösségek hiányának emlegetése az utóbbi néhány évben már közhelyszámba megy, s ennek ellenére nagyon sok „mónó” értelmiségi, leendő pedagógusokból álló társaságban még mindig azt „csócsálják”, hogy az „objektív viszonyok” nem kedveznek a közösségek kialakulásának. És ebben maradunk. Itt szeretném felhívni a figyelmet Székely Zoltánnak szintén az előző számban megjelent cikkére (Tűnődünk címmel), melyben ő a felemás közérzet megszüntetésére olyan légkör megteremtését javasolja, „amelyben gombamód elszaporodnának a legkülönfélébb célú és programú hiteles (tehát nem kényszer-, hanem spontán) közösségek”.

A kollégium mint intézmény alkalmas arra — mint ezt a történelem az Eötvös kollégium vagy a NÉKOSZ példáján bebizonyította —, hogy éppen az együttlaks, együttélés tényéből kiindulva olyan „objektív viszonyokat” teremtsen, amely kedvez a kisközösségek létrejöttének.

A társadalomban morális valóság jelei mutatkoznak — hadd utaljak csupán Csóri székesz-

sére a legutóbbi ÉS-ben. Most olyan időszakot élünk meg, amelyben alternatívák nyílnak az egész társadalom előtt — ez nagy felelősséget ró az értelmiségre, hiszen szakmailag nagyon felkészült, rugalmas, alkalmazkodni tudó, és progresszív, e társadalom mellett elkötelezett értelmiség kialakítására van szükség; az effajta viszonyulás kialakítása viszont csak kisközösségeken keresztül valósulhat meg, mert mindannyiunknak szüksége van valamiféle vonatkoztatási rendszerre. Talán ilyenféle megfontolásokkal és célokkal alakult meg és működik immár 12 éve a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem mintegy 80 fős Rajk László Szakkollégiuma, s példájukat a pécsi Közgazdaságtudományi Egyetem valamint az ELTE Jogi Karán egy-egy csapat egyetemista követte. A teljességhez hozzátartozik, hogy az 1972-es Országos Kollégiumi Konferencián előkerült a szakkollégiumok kérdése, s ennek nyomán jöttek létre utána az egyetemi képzést kiegészítő, a különböző szakcsoportok a kollégiumokban országsszerte. Ezeket a szakkollégiumokat az egyetemi speciális kollégiumokhoz tudnám hasonlítani. A fentiekben említett szakkollégiumok azonban más tartalommal szerveződtek.

Mi újat hoztak ők a kollégiumi mozgalomba? Talán a legfontosabb, hogy közös szakmai munkára szerveződött, önképző közösségek. A tanulmányi munka szekciókban folyik, a szekcióban minden tagnak évente kétszer be kell számolnia végzett munkájáról, kutatásairól. Célul tűzték ki a fizikai dolgozók gyermekeinek felzárkóztatását. A kollégiumokba felvételivel lehet bekerülni, a felvételin szakkollégisták beszélgetnek el a jelentkezővel. Az igazgatót és a szakmai munkát segítő szeniorokat a szakkollégium közgyűlése választja, s a közgyűlés dönt a kizárásról is. A szakkollégium normáit is a közösség állapítja meg és szabályozza. Itt tehát létrejött egy komolyan vett feladat köré szerveződött kö-

zösség, amelyet a műhelymunka, az autonómia tudata tett az embereket valóban progresszív irányba formáló tényezővé. Ezek a szakkollégisták megélték tanulásukat a demokráciát.

Természetesen, nem állítom azt, hogy ez az egyetlen lehetőség kiút válságainkból, hiszen az ilyenfajta szerveződésnek korlátai vannak — nehéz lenne elképzelni például ezt egy 360 fős kollégium esetében, ahol egymást sem nagyon ismerik az emberek. Az viszont bizonyos, hogy a mai viszonyokon változtatnunk kell. Úgy érzem, hogy a jelenlegi egyetemista életforma egyik meghatározó tényezője, a programokra-járás, kényelmes és bizony sokszor nagyon felszínes dolog. Az álműveltség kitermelődésének egyik bölcsője, mivel gyakran alig vannak mögötte gondolatok. S a kollégiumok is csak erősítik ezt a tendenciát, amennyiben munkájukat nagyrészt erre építik ahelyett, hogy a fentiekben említett műhelymunkára fektetnék a hangsúlyt, amelynek megteremtésére adóttak a feltételek. Ne szidjuk tehát a már szinte misztifikussá vált, fejük fölött lebegő „objektív viszonyokat”, hanem nézzünk körül, ki-ki a maga portáján, dolgozzunk el lehetőségeinken, kísérletezzünk.

JUHÁSZ ERZSÉBET
Móra Kollégium

TŰNŐDÉS

Az albérletekről

A magyar tömegkommunikáció egyik „arany szabálya”, hogy csak olyan nagy horderejű problémát lehet felvetni, amelynek a közeljövőben várható a megoldása, vagy maga, a felvető tud előlálni gyorsan és könnyen kivitelezhető reformmal. Az albérleti kérdés sokakat érint, mégis kevés terepet kap ezeken a fórumokon, mert megnyugtató rendezése a közeljövőben elképzelhetetlen.

A szegedi egyetemistáknak, főiskolásoknak körülbelül 40 százaléka él albérletben.

Az albérleti jogviszony szabályozására létezik egy törvény, amelynek egyes pontjai rég elavultak. Különösen érvényes ez az albérleti díj megállapítására vonatkozó bekezdésekre. Az albérleti és a tulajdonos pénzbeli megegyezésénél ma már nem lehet ez a kiindulási alap. A körülbelül azonos minőségű és azonos feltételekkel kiadott szobák ára között többszáz forint eltérés is lehet (és van).

Szegeden, az ország más városaihoz képest, jónak mondható a kínálat a különböző minőségű albérletekből. De a majdani albérleti igényeihez közelálló lakás megtalálása így sem kis feladat. Őriási az igény a főbérleti nélküli lakásokra. Az ilyen típusú albérlet egy konfliktusforrást egycsapásra kiküszöböl, s szabadabb, önállóbb életvitelt biztosít, és helyet adhat egy társaság — nemcsak az ott lakók — többé-kevésbé rendszeres összejöveteleinek.

Életmódunk, időbeosztásunk nagymértékben különbözik azokétól, akiknek lehetősége van lakásukat, vagy annak egy részét bérbeadni. S ha a tulajdonos és az albérleti kénytelen egy fedél alatt élni, ez óhatatlanul is összeütközések forrása lehet. A főbérleti nagyrésze nem teszi lehetővé az albérletié, hogy vendéget fogadjon, s ezzel bizonyos fokú elszigeteltséget kényszerít rá.

Azon kellene közösen elgondolkodnunk, hogyan lehetne egy kicsit enyhíteni az albérletek körül jelenleg uralkodó anarchiát?

Mindenképpen kellene egy, napjaink árarányainak megfelelő ártáblázat, amely tárgyalási alapul szolgálhatna a díj megállapításánál.

A tulajdonosnak nemcsak az az érdeke, hogy minél nagyobb pénzüsszeghez jusson bérbeadott lakása, lakrésze után, hanem az is, hogy majdan minél megkíméltebb állapotban kapja vissza. Szegedről évente sok lakástulajdonos távozik külföldi tanulmányútra, kutatómunkára, vagy éppen munkahelyi kötelezettsége miatt kell ideiglenesen az ország más tájaira költöznie. Nekik nagy gondjuk, hogy kire bízhatják a lakásukat. Nagyon lenne a bizalmuk, ha felügyeletet magánszemélyek helyett egy testület vállalná. Meg kellene vizsgálni, hogy a JATE vagy az Ifjúsági Ház albérlet közvetítő irodája nem vállalkozhat-e ilyen felügyeleti, ügyintézői feladatokra.

Ez csak két ötlet. Talán akad valakinek más, jobb, a gondokon enyhítő javaslata!

BÖLE ISTVÁN

Kedves Böle István!

(dolgozat)

(bevezetés) Legutóbbi cikked [Politizálunk?(!)] kapcsán annak elemzésével próbálkoztam, s megkísérlem kissé általánosabban kifejezteni véleményemet.

(tárgyalás) A minap társaságban arról beszélgettünk, hányan vannak azok, akik félreértik a „politizál”, „aktív”, „véleményt nyilvánít” fogalmakat. Az abszolút számban nem sikerült megegyeznünk, de abban egyetértettünk, hogy ez a réteg (nemcsak) az egyetemisták jó része. Annnyira sokan vannak, hogy ők már szinte nem is ismernek mást. Némi túlzással mondhatnánk, hogy még a megszólalás után sem tudják a másik véleményét az adott kérdéssről.

Vegyük például fentemlített opuszodat. Ennek írásában közben nem kerülhetett ki a Nagy Csapdát. Jónéhányotoknak a szótárában ugyanis bűnös leegyszerűsítéssel a következő címszavak állnak:

politizál=„jólértesült”, „mindenütt ott van” (az idézőjelek fontosak)

aktív=nyüzsög, adminisztrálja magát

Nem hiszem, hogy félreértettek volna, bár az sem lenne meglepő, hisz ezeket a szavakat önmagukat magyarázó kulcsszóként használod, mintegy a demokrácia varázsigeiként. Ily módon a semmitmondás kátyújába jutsz.

Hozzászólásokról kérésekről, követelésekről beszélsz, hol dicsérve, hol szidalmazva azokat. S nem veszed észre, hogy együtt másíroztok az „Önértékes emberek, kérek is a papámtól egy huszart” úton. Ezt bővebben megmagyarázom. Attól nem leszünk felnőttek, ha szánkat keményen összeszorítva véleményeket és követeléseket dörzünk úton-útfélen. Te is tudod (hisz leírtad), mi leszünk a jövő értelmisége. Tehát ennek a társadalomnak azon tagjai, akik saiat életükön kívül másokért is felelősek, s bizonyos értelemben magunkra hagyatva leszünk kénytelenek cselekedni. Mitöbb, nekünk kell hordoznunk az önállóság, a szabad cselekvés

lekvőképesség etikai modelljét. Ehhez képest egy-öt évvel a „társadalomba való kilépés előtt” (dehát, már most is ebben a társadalomban élünk, bármilyen különös is a helyzetünk!) követelődöt, vitaközösít játsznunk ahelyett, hogy megoldanánk megoldható gondjainkat. Magunk tekintjük, mutatjuk tehát korlátozott cselekvőképességű és felelősségű gyermekeknek magunkat.

Írásod tele van felszínes általánosításokkal. „Sokaknál súlyos gondot jelent a magánélet és a közélet összeegyeztetése.” Ez és még sok egyéb, valóban súlyos gond. Vajon miért degradáló következő mondatokban (mellesleg önmagadnak ellentmondva) ezt „mondva csinált” problémává? Ki minősítheti bárki lelkiismereti harcaikat mondva csinálnak? Nem azon kellene tanakodni inkább, hogyan lehet a szükségszerűen adódó konfliktusokat enyhíteni, kialakítani egy olyan életmódot, amely mindkét — egyaránt fontos — életszerepünkre alkalmasa tesz bennünket? Másokat régi sértődések tartanak vissza attól, hogy ismét aktívak legyenek? (A stíluskérdéseket hagyjuk későbbre, nézzük a tartamát!) Vajon hányan vannak, akik „régén megsértődtek”? Ki és mivel tudta őket úgy megsérteni hogy megszűnjenek „aktívak jenni”? Mit jelent az hogy „ismét aktívak legyenek”? Egyáltalán, el tudsz-e képzelni olyan tevékeny embereket (legalábbis nagy számban), akiket bármivel „ki lehet kapcsolni” kétségtelenül benyolult, de nem oly vad világunkban? Egyszóval, ez a sértődöttség az ál-közhangulatban élő mondva csinált mítosz.

Azt írod, napjainkban „nem divat” Népszabadságot olvasni. Könnyelmű kijelentésnek hat ez, lévén az általad póriás egyszerűséggel magyar HIVATALOS napilapnak aposztrofált orgánum a messze legnagyobb példányszámú e nembem. Nem lenne érdektelen egyébként a kollégiumok újságrendeléseit megnézni (úgyis mint az egyetemisták „ellenőrizhető” újságotolvasásának statisztikai jelentőségű mutatóját). Elmentem látni a fentiek-

nek, hogy — pírulva vallom be — magam a napilapok közül a Magyar Nemzetet forgatom — mentsegemre szolgáljon, hogy ez sem illegális lap, s a Hazafias Népfront sem egy félhivatalos regekszervezet.

Nagyon is igaz, hogy jelenlegi (különböző szintű) KISZ-vezetőink nem mindig a legmegfelelőbbek közül kerülnek ki, s nem ritkán posztjukra kerülve nem épp előnyükre változnak. Minden bizonyval való az is, amit a „köztes” kategóriáról írsz. Mind ez azonban senkit se biztasson arra, hogy ilyen és hasonló visszasságokat, hibákat egyszerűen csokorba gyűjtve a „jól oda mondtam” kényelmes pózban tetszelegjék. Beszélj a levegőbe, hangzatos hibáitát szavalmi nincs értelme. Ez olyan al-félre-telmiségi szokás (kösz, Woody!), S ha az önkényesen válogatott szemelvények jórészt helytállóak is, mire való a kiáltvány. ha az sem új tények, sem új szempontokat nem tartalmaz? Nagy jeleplezések, ellenjavallatod pedig nincs.

(majdnem befejezés) Cikked stílusa — mint egyéb cikkeid is nagy kívánnivalókat maga után. A stílus- és nyelvhelyességi hibák — amelyek nem lehetnek a megoly szorgos nyomdai kisördög működésének termékei, hiszen kéziratodat olvastam — ugyancsak rontják az összképet. (Példák: „... képtelenek arra időt áldozni, hogy a saját húskukba vágó dolgokról legalább néhány óráig véleményeket hallgassanak meg”. „... a tagok felé a személyes információ csatornáját nem használja ki még kellőképpen”)

(befejezés) Tőled idézek: „Sokszor hiányzik véleményalkotásunkból a megfelelő alaposság.” Teljességgel egyetértek. Jelen elemzés tárgyaló szolgáló írásod kiváló példa erre. Cikked olvasván rendszerint eltűnődöm: Miről írsz, Böle István?

UPOR LÁSZLÓ

Tisztelt Küldöttgyűlés!

Ezekkel a szavakkal kezdődött a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán a tavaszi küldöttgyűlés határozata alapján összehívott, a KISZ-bizottság munkáját számonkérő őszi intézményi KISZ-küldöttgyűlés. Majd így folytatódott: „A küldöttgyűlést kénytelenek vagyunk elnapolni, mert nem határozatképes”. (A megválasztott küldötteknek több, mint egyharmada nem jelent meg.)

Mészáros Tibor Gólyaszemmel című cikkében olvastam, hogy a harmad-, negyedéves hallgatók „mitsem tudnak a diákrparlamentről, küldöttgyűlésről”. Ha elfogadom ezeket a sorokat, akkor, sajnos, meg kell állapítanom, hogy mi, főiskolások süketek és vakok vagyunk. Azért én annyit mégiscsak hallottam, hogy a főiskola két kollégiumának stúdiójában részletes ismertetés hangzott el a diákrparlamentekről; a főiskola minden épületében (kivéve talán a topolyai sportpályát) plakátok jelentek meg, felhívásként, aktivizálásként, úgyhogy nemcsak a harmad-, negyedéveseknek, hanem uram bocsá! az első-sőknek is tudni (legalábbis sejteni) kellett volna valamit.

Ha már érintettük a tájékoztatást szintén a fentemlített írásban szerepel, hogy a faliújságra olyan cikkeket sem engedélyeztek kirakni, „melyek már különböző folyóiratokban megjelentek...”

Egy kis pontosításra szorul ez a kijelentés:

1. Az anyag kifüggesztését a KISZ-bizottság engedélyezte ugyan, de csak a KISZ-faliújságra. A cikkeket azonban felkerültek a főigazgatóság faliújságjára is — aláírás nélkül. Márpedig azt jól tudjuk, hogyha valami megjelenik valahol szígnó nélkül, akkor azért a felelősséget a „szerkesztőség” vállalja.

2. Azok a bizonyos cikkeket 1978-ban jelentek meg, s ma már más hangstílyal jelentkeznek, mint akkor, főleg úgy, hogy csak bizonyos, a kifüggesztő céljait szolgáló részletek kerültek a faliújságra.

Úgy veszem észre, a főiskolai KISZ-bizottság érdekes beszédtema (cikktéma) lett bizonyos körökben. Ezzel a témával foglalkozott ugyanis a „hétköznapi demokráciája” alcímű, ügyesen megszerkesztett, érzelmileg motiváló „vádírat”. Valóban úgy is történhetett volna ez a színvonalatogató-sztori, ahogyan ezt Várszegi Tibor elmesélte. De hál' istennek nem így történt. A KISZ-bizottság ugyanis csak a busz elintézését ígérte, s mikor a főigazgató-helyettesrel törtéző időegyeztetésre került a sor, kiderült, hogy a busz aznapra már foglalt, s a főigazgatóság egy másik időpontra javasolta a kirándulást. Kiderült továbbá, hogy a társaság úgy gondolta, az óracsereket a KISZ-bizottságnak kell elintéznie.

Szólok még a cikk arról is, hogy olyan hírek keringtek erről a kis társulatról, hogy: „felelőtlen, önféjű társaság”. En ezek után nem csodálkoztam volna rajta, ha így történt volna, de mégsem így volt: bizonyítja ezt a KISZ-bizottság által „atyáian” kiutalt 1300+700 Ft. (Csak zárójelben merem elmondani, hogy a kirándulók csak 1300 Ft-tal kívántak elszámolni, hiszen a többi ügyis az övéké volt.)

Konkluzió: Próbáljunk magunkba nézni, mert a hiba nem elsősorban a sokat emlegetett KISZ-bizottságban, hanem bennünk van. s ezt világosan bizonyítja a küldöttek által összehívott, beszámoltató küldöttgyűlés iránt tanúsított „nagy érdeklődés” is.

SZABADOS KRISTÓF